

vázát, a melyen Psychét csókolja Ámor, továbbá több Wägener és Klimsch-féle szoborművet, jölehet azoknak egy-egy példánya a császárné tulajdonában is van már. Különben, úgy látszik, Bécsben is hódít a lex Heinze szigorú elve. Csak nem rég kobozta el a rendőrség Cranach egy rajzának reprodukcióját és a Ver Sacrumot, a mely közzétette a Klimt Medizin-jéhez készült vázlatokat.

LIPCSÉBEN A KÖNYV IPARMŰVÉSzetének szentelt csarnokban március óta április végéig bezárólag tart egy kiállítás a modern művészi litografiából. Magánosok, üzletemberek és múzeumok fáradoztak azon, hogy az iparművészetnek e szép ágát mennél teljesebb képviselőben állíthassák össze. Anglia, Hollandia, Németország és Franciaország e nemű sokszorosítási technikájának legszebb termékei halmozottak fel. Egyes iskolák, mint a németországiak közül a karlsruhei művészek, de különösen pedig a párisi litográfus-mesterek végtelen egyszerűségükkel tűnnek ki. Ez utóbbiak többnyire faldíszre szánt képekkel szerepelnek a kiállításon.

AREICHENBERGI NORDBÖHMISCHE Gewerbe-Museum-ban egy gazdag érem-sorozat van kiállítva, mely onnét sorba fog vándorolni az összes osztrák iparművészeti múzeumokba. Legnevezetesebb kiállított művészek: Bottée, Cazin, Chaplain, Coudray, Dechamps, Dubois, Dupuis, Grauger, Hannaux, Lechevre, Lefebvre, Mariotan, Mouchan, Peter, Pillet, Razumny, Roty, Trojanowski, Vernier, Vernon, Yénasse stb.

TURINBAN 1902-BEN NEMZETKÖZI iparművészeti kiállítás lesz. Védnöke az Aostai herceg. Helydíjat a kiállítók nem fizetnek.

AROUENI SOCIÉTÉ INDUSTRIELLE július, augusztus és szeptemberben az ottani városháza termeiben nagy textil kiállítást rendez. (Exposition des arts appliqués à la décoration des tissus — le meuble — la tenture — le vêtement.) Az említett egyesület, mely 1878 óta a francia államtól az Institute d'utilité publique sorába van felvéve, dr. R. Forrer-t

(Strassburg) kérte fel a kiállítása számára szóló commissaire général pour l'étranger tisztségre.

AMSTERDAMBAN „HET BINNEN-huis“ (a ház belseje) címen egy szövetkezet jött létre művészek és műiparosokból. A tagok saját palotájukban elhelyezett árúcsarnokban állítják ki időről-időre legújabb alkotásaikat. Próbálkozások ki vannak zárva, csakis kész művészek terveinek szolid kivitelét öhajtják forgalomba hozni; tárgyaik kivétel nélkül olcsók és a köznapi használatra alkalmasak lesznek.

SZAKIRODALOM.

TÉREY GÁBOR DR. ÉS PETROVICS

Arzén: Az Országos Képtár metszetyűjteményének betűsoros katalógusa. I—III. rész. Budapest, Hornyánszky, 1900—901.

Az Országos Képtár tulajdonában lévő grafikai művészeti lapok száma összesen 58,084. E tekintélyes gyűjtemény három alkotó tényezővel jött létre. Törzsét képezi az államtól 1871-ben Eszterházy Miklós hercegtől vásárolt nagyértékű gyűjtemény, ebbe olvasztatott bele 1897-ben a Nemzeti Múzeumtól átvett anyag s végül járultak az egészhez az újabban vásárolt műlapok. Az Eszterházy-gyűjtemény Európa egyik legkiválóbb gyűjteménye. Képviselve vannak benne a grafikus művészetek csaknem összes nagy nevei, darabszáma megközelíti az ötvenezret. A Nemzeti Múzeum kollekcója kisebb ugyan, de szerencsésen egészíti ki az előbbit, részint lenyomatok különbségei, részint az aránylag szép számban képviselt magyar sokszorosító művészeti termékek által.

A katalógus három részből áll. Első részét, az angol és német műlapokról, Térey Gábor dr., az Országos Képtár igazgató öre készítette, a második és harmadik részt, különféle nemzetek közel negyvenezer műlapjáról pedig, Petrovics Arzén úr. Mindketten kiváló ügyszere-ttel és szaktudással oldották meg azt a fáradságos feladatot, a mivel egy ily óriási számból álló gyűjtemény tudományos értelemben vett rendezése áll. El-

Képzhetjük, hogy hazai viszonyaink közt mennyi kitartást és szorgalmat emésztett fel a műlapok készítőinek kifürkészése. Eddig a gyűjtemény ugyanis, „miként az régebben szokás volt, a régi rendszer, azaz a festők nevei szerint volt rendezve, úgy, hogy például a Raffael művei után készült metszetek különböző országbeli metszőkre való tekintet nélkül voltak együvé helyezve. E miatt az egész metszetgyűjteményt újra kellett rendezni és pedig a modern, a nagy európai metszetgyűjteményekben meghonosult rendszer szerint: a metszők nevei után“.

Mielőtt a beosztás rendszeréről szólnánk előrebocsájtjuk, hogy a katalógus címében egy kis tévedés van, a mennyiben nem tisztán metszetekről szól, hanem sokkal inkább karcokról, de fametszet és litográfia is előfordul benne. Önkéntelenül kíváncsúnak látszik ennél fogva a műlapoknak az előállítási technikák szerinti szétosztása. Több nagy európai műlap-gyűjteményben, melyek példáit az előző is követendőnek tartja, szokásos az, hogy legalább is három részre bontják a sokszorosító művészet termékeit és pedig annak megfelelőleg, a mint a lap a festőanyagot befogadja. Tehát megkülönböztethetünk először *mélynyomást* (pl. rézmetszet), másodsor *magasnyomást* (pl. fametszet) és harmadsor *síknyomást* (pl. litográfia). Ezt a megkülönböztetést sokan már a felállításnál is érvényesítendőnek tartják (l. Dutuit, Lashitzer).

A műlapokat készítő mesterek nevei a katalógusban országok szerint vannak csoportosítva, azon belül századok szerinti felosztás keretében következik a betűrendes felsorolás. Összesen 27 szakaszban van az egész anyag közölve. Talán célnak megfelelőbb lenne ennél a nagy széttagozásnál az összes mesterek kronologikus felsorolása, jelezve mellette a helyet, a hol az illetők működtek s ellátva az egészet egy pontos ábécérendben tartott név- és helymutatóval. Mert sem a csak századok szerinti, még kevésbé az országonként való felsorolás nem látszik elégségesnek. Sőt csaknem lehetetlen eldönteni művészeknél tiszta lelkiismerettel nemzetiségi hovatartozásukat, különösen olyanoknál, a kik születési helyüktől távol gyakorolták művészetüket. Avagy németnek nevezzük-e Czertert, ki mindig Hungarusnak vallotta magát, csak azért, mert Bécsben ért el sikereket? Lemondjunk Palko-ról, le Lucius Jacobus Transylvanus-ról? Viszont,

ha Ehrenreich, Tischler, Landerer német származásúak voltak is (a katalógus a németek közt sorolja fel), mivel Eszterházy-nál, Pesten, Pozsonyban majdnem annyit dolgoztak, mint Bécsben, kétes, hogy legalább is az itt készült műveikhez nincs-e a magyar hazának is valamelyes joga?

Mindezek azonban csak másodrendű, a beosztásra vonatkozó kérdések, a melyek a Catalogue raisonné készítésénél még figyelembe vehetők. A fő szempont azonban mindig a műlapok helyes felismerése marad. És e tekintetben az Országos Képtár gyűjteménye szerencsés körülmények közé jutott azáltal, hogy oly kiváló szakképzettséggel és kitartással bíró rendezői voltak, mint Térey dr. és Petrovics urak.

— ó.

DIVALD KORNÉL. MŰVÉSZET-történeti Korrajzok, bevezetésül a képzőművészetek egyetemes történetébe. II. kötet. 75 képpel. Budapest, Stephaneum, 1901. Ára 2 korona 80 fillér.

Divald Műtörténeti Korrajzainak első kötetét folyóiratunkban már volt alkalmunk ismertetni (l. IV. 54.). Most kaptuk kiegészítésül a mű második kötetét, mely folytatása és befejezése az elsőnek.

Az új kor kezdetén Itália viszi a vezérszerepet a képzőművészet terén. Az építész és a szobrászat az antik római művészet szelleméből táplálkozva a XV. és XVI. (quattrocento és cinquecento) századnak folyamán éri el virágzásának teljét. Ez időszak neve a művészet újjászületéséről: *rinascimento*, azaz reneszánsz. Szerző megismerteti velünk az újkor szellemének főbb képviselőit az építész, szobrászat és festészet terén. Egész Itáliában élénk művészi élet pezseg, a midőn elérkezett volt a reneszánsz nagy triászának ideje, a három legkiválóbb mesternek: Leonardo da Vinci, Raffael és Michelangelonak ideje. Divald itt van igazán elemében, közvetlen impresszióit adja, látszik, hogy maga is nemcsak reprodukciók és műtörténetek révén ismerkedett meg e nagy mesterek alkotásaival, hanem közvetlen szemlélet útján. Az itáliai reneszánsz története a velencei festők méltatásával záródik le.

Nem kevésbé értékes a kötet második része, a mely szól az észak-európai reneszánszról és a barokk, rokoko s klasszicizáló stílusok koráról. Itt különösen a magyarországi művészeti mozgalmakról

nyerünk sok érdekes, részben új tájékoztatást. Általában a második kötet nagyobb sikerre számíthat, még az elsőnél is.

Divald könyve nem aprólékoskodó, műtörténet. Nem megy túlzásba, nem öli meg a szellemet. Nemzeti művelődésünk ügyében úgy rója le tartozását, hogy a nemzet közkincsévé, termékenyítő magvává teszi tudását. Az ő közvetlensége az elmére és képzeletre egyenlő élénkséggel hat, bizonyosságára annak, hogy tudományos jóakarattal kell csak és bárminő széles tudományt kedves kis csermelybe szorítva lehet elénk vezetni. —r.

SZÜTS IZSÓ A RAJZOKTATÁS reformja. Elő- és utóirattal közzé teszi Mártonfy Márton iparoktatási kir. főigazgató. Budapest, Lampel Róbert kiadása. Ára egy korona.

Szerző a párisi kiállításon a rajzoktatást tette tanulmánya tárgyává s ez alkalommal megismerkedett az amerikai, angol s japáni rajztanítási móddal, a mely üdvös befolyását már a kontinensen is érezteti. A kiállításon szerzett friss benyomások hatása alatt írta szerző művét, mely ennél fogva csak széles vonásokban jellemzi a nevezett országoknak, a nálunk dívó tanítási módból annyira eltérő rajzoktatását. Különös szeretettel foglalkozik a szerző a gyermekeknek, az elemi iskolai tanulóknak rajztanításával, s ismertetése közben sok egészséges s a mi viszonyaink között is megvalósítható eszmét pendít meg. Mártonfy kir. főigazgatónak utóirata is Szücs témájával foglalkozik s összehasonlítva a külföldi rajzoktatását a miénkkel, szintén arra az eredményre jut, hogy rajzoktatásunknak immár el nem halasztható reformját az elemi és iparosinasiskolákban kell megindítani.

A VILÁG IPARMŰVÉSZETE PÁRISBAN. Múlt számunkban megemlékeztünk arról a díszes munkáról, a melyet a budapesti Lampel R. (Wodianer F. és fiai) kiadó cég a fentírt cím alatt kiadott. Most arról értesíthetjük t. tagtársainkat, hogy az értékes munkát, melynek bolti ára 12 korona, a M. Iparművészeti Társulat tagjai 8 korona kedvezményes áron kaphatják. Különösen ajánljuk az újonnan belépett t. tagtársainknak, hogy a művet megszerezzék, miután folyóiratunk múlt évi folyamánának egyes füzetei teljesen elfogytak, s így a párisi kiállítás ipar-

művészeti anyagának teljes képét ma már csakis a nevezett műben találhatják együtt.

LICHTWARK, ALFRED. PALASTfenster und Flügelthür. Berlin, 1901. Ára 4 korona 80 fillér.

„Művészi képzettségünk még mindig Athén és Róma vagy London és Páris után igazodik. Ott érezzük igazán otthon magunkat, ismerjük minden csinját-binját, azok mértékeihez mérjük a mi alkotásainkat s azon nőtt véleményünkkel itélkezünk itthon is. Szeretünk iskolába járni mindenhová, a messze horizontra függesztjük tekintetünket és az iránt érdeklődünk legkevésbé, a mi hozzánk legközelebb esik.“ Lichtwark így ír a németekről e művének előszavában s további soraiban is keményen ostromozza azokat, a kik többet foglalkoznak a Szent Márk és a Péter templomával, a Palazzo Pittivel és Louvreval, mint a saját lakásukkal, mint „a kikkél közelebb a rokk az ingnél“.

A hamburgi iparművészeti múzeum igazgatójának e műve azért értékes, mert meg tud győzni. Nem fejtegeti fennen a széptan törvényeit, hanem rámutat a legközelebb fekvő és leggyakoribb szépség-hibákra, a melyek a ház építésénél és berendezésénél úgyszólván általánosak. Különösen megbeszéli annak a hamis pompázásnak a nevetséges voltát, a melynél fogva a paloták ablakai és szárnyas ajtai nyernek alkalmazást a bér- és polgári épületeken, sőt ezer másféle imitációt, a melyek által őüri vagy fejedelmi milieu hatására szoktak vadászni.

A Palastfenster und Flügelthür német viszonyokról szól, de a magyar is sokat érthet belőle.

GRADL M. J. DECKEN UND WÄNDE für das moderne Haus. Stuttgart, Julius Hoffmann kiadása. 24 színes lap. Ára 26 márka.

Főleg a diszító festők számára készült ez a minden ízében modern mű, a kik ebben sok becses és könnyen felhasználható anyagot találnak. Érdeme Gradl művének a gyakorlati használhatóság, mert számol a mindennapi élet szükségleteivel. Bár egyik-másik lapon elég könnyen felismerhetők a források, a melyekből a szerző merített, de tagadhatlan, hogy ügyesen dolgozza föl a keze ügyébe akadó anyagot a maga céljaira s a mi a

fő, finom ízléssel színezi a rajzokat és hatásait egészen egyszerű eszközökkel tudja elérni. Mindazoknak, kik síkdíszítményekkel dolgoznak, jó szolgálatot tehet e mű.

—n.

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK.

A PÁRISI KIÁLLÍTÁS ALKALMÁBÓL a kiállítók s a kiállítás ügyeinek előkészítésében s vezetésében közreműködött személyek közül többen kitüntetésben és elismerésben részesültek s jól esik konstatálnunk, hogy az erről szóló kimutatásban, melyet a hivatalos lapnak február hó 26-diki száma közölt, a magyar iparművészetnek sok jeles munkása szerepel. Helyén valónak látjuk, hogy e névsorból azokat kiszemeljük s közzéadjuk lapunkban, mint a hazai iparművészetnek krónikájában.

Legfelsőbb elismerésben részesült: *Hausmann* Alajos, kir. műegyetemi tanár, *Jungfer* Gyula műlakatos, *K. Lippich* Elek, vallás- és közoktatásügyi miniszteriumi osztálytanácsos, *Ráth* György, főrendiházi tag, a M. Iparművészeti Társulat elnöke, *Szalay* Imre miniszteri tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója, a történelmi végrehajtó bizottság elnöke és a M. Iparművészeti Társulat alelnöke, *Szterényi* József miniszteri tanácsos, *Thék* Endre gyáros.

A harmadosztályú vaskoronarendet kapta *Fittler* Kamill, az Orsz. m. kir. iparművészeti iskola igazgatója.

A Ferenc József-rend lovagkeresztjét kapta *Czettel* Gyula könyvművész, *Faragó* Ödön felső ipariskolai tanár, *Horti* Pál iparrajziskolai tanár, *Lipcsey* József, iparművészeti múzeumi titkár és *Zsolnay* Miklós gyáros.

A koronás arany érdemkeresztet kapta *Marton* Lajos pozsonyi műlakatos, *Ruprich* Károly, a *Thék*-cég művezetője, *Zitterbarth* Károly, az ötvös ipartestület elnöke.

Az arany érdemkeresztet *Bernstein* Károly asztalos.

A koronás ezüst érdemkeresztet kapták *Bodon* Károly, *Lukatsovits* János és *Zimonyi* György asztalosok és *Steinbach* Gábor kárpitos.

A kiállítás sikerének biztosítása érdekében kifejtett hazafias tevékenységükért

s szíves közreműködésükért a kereskedelemügyi m. kir. miniszter elismerését és köszönetét nyilvánította a következőknek:

Beschorner A. és M. műércöntő cégnek, *Bollé* Ármin, a zágrábi országos ipariskola igazgatójának, *Czettel és Deutsch* nyomdai intézet-tulajdonosoknak, *Czigler* Győző műegyetemi tanárnak, a Magyar Iparművészeti Társulat alelnökének, *Czobor* Béla dr. egyetemi tanár, a műemlékek országos bizottsága előadó-jának, *Edvi Illés* Aladár állami felső ipariskolai tanárnak, *Györgyi* Kálmán, az Országos Iparművészeti Társulat vezértitkárának, *Gigante* A. fiumei ékszerésznek, *Gottermayer* Nándor könyvkötőnek, *Gelb* M. és fia kárpitos cégnek, *Hüttl* Dezső műépítésznek, *Kossuch* János üveggyáros cégnek, *Kramer* Henrik kárpitosnak, *Link* István műötvösnek, *Morelli* Gusztáv iparművészeti iskolai tanárnak, a pozsonyi „*Izabella*“ házi ipar egyletnek, *Roger* Adolf ékszerésznek, *Radisics* Jenő, az Orsz. Iparmúzeum igazgatójának, *Róth* Miksa üvegfestőnek, *Steiner* Ármin és *Ferenc* udvari ércárú gyárosoknak, *Sternberg* Ármin és testvére hangszergyárosoknak, *Stowasser* János hangszergyárosnak, dr. *Szmrecsányi* Miklós nyug. miniszteri tanácsosnak, *Telcs* Ede szobrásznak, *Ungvári* bútorgyárnak és *Wisinger* Mór műötvösnek.

A nevezettekén kívül értesülésünk szerint még *Göppfert* A., a *Schreiber*-féle üveggyár igazgatója, *Hamburger és Birkholz* könyvművészek, *Koválszky* Sarolta (Német-Elemér) és *Scholtz* Róbert udvari szobafestő részesült miniszteri elismerésben.

Ő FELSÉGE, FOLYÓ ÉVI FEBRUÁR hó 9-én kelt legkegyelmesebb elhatározásával, *Radisics* Jenőnek, az Orsz. Magyar Iparművészeti Múzeum igazgatójának, a miniszteri tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

AZ IPARMŰVÉSZETI ÁLLAMI ARANYÉRMET az illetékes jurynek javaslatára a vallás- és közoktatásügyi miniszter ez idén nem adta ki.

Ő FELSÉGÉNEK IPARMŰVÉSZETI VÁSÁRLÁSAI. A M. Iparművészeti Társulatnak legutóbbi karácsonyi kiállításán Ő Felsége legkegyelmesebben megvásárolta a következő tárgyakat: „*Csikós*“, ifjabb *Vastagh* Györgytől, bronzszobor. Üveg-